

NYTĚ CESTA

31.3.2002

č.24

Pascha. Poznáme biblický význam tohto slova? Nemám na mysli poznanie histórie prechodu Izraelitov cez Červené (resp. Trstinové) more, ale aký význam má táto udalosť pre náš každodenný život? Prvotná Cirkev považovala Paschu Ježiša Krista za žiariace Slnko. Tento motív slnka sa viac ráz opakuje v utierni vzkriesenia. Ale je aj pravdou, že toto „Slnko vzkriesenia,“ bolo v dejinách častokrát zakryté oblakmi. To neznamena, že by bol v dejinách okamich, kde by nejestvovalo Vzkriesenie, ale že nebolo jasne vidieť jeho dopad na ľudský život. Preto snahou II. vatikánskeho ekumenického koncilu bolo rozohnať tieto oblaky a nanovo objaviť v Cirkvi paschálne tajomstvo Ježiša Krista. Možno sme sami mali problém nájsť hlbokú odpoveď na otázku: „Prečo Kristus vstal z mŕtvych?“, Odpovedať na otázku „prečo zomrel na kríži?“, bola pre nás ľahšie.

Poznať históriu a biblický význam slova „Pascha,“ sú dve rozdielne veci. Poznanie histórie sýti náš intelekt, ale spoznať toto slovo podľa biblie, znamená zmenu našej životnej situácie, ktorá nás ťaží. Pre kresťana Pascha je vždy niečo nové a nie to, čo sa každý rok opakuje. Človek tým, že žije v čase, stále sa dostáva do nových situácií. Napríklad: môžeš zmeniť prácu alebo sa môže zmeniť vedenie v práci, môže pribudnúť nový člen do tvojej rodiny alebo môže niekto v rodine zomrieť, môžeš vstúpiť do manželstva alebo kvôli slabej viere utiecť z manželstva, môžeš ochorieť alebo sa uzdraviť, môžeš byť prijatý na školu alebo aj nie, môžeš si nájsť známosť alebo aj stratiť známosť, môžeš zbohatnúť ale aj byť okradnutý, môžeš mať úspech alebo zakúsiť krach, atď. Pre našu krehkú ľudskú prirodzenosť je normálne, že nie vo všetkých udalostiach nášho života sme videli lásku Boha. Preto Boh nám prichádza v ústrety s Paschou, aby sme mohli objaviť Božiu lásku v každej udalosti života, ale hlavne v kríži. Pascha je vždy novou odpoveďou Boha na našu životnú situáciu.

Čo sa skrýva v tejto odpovedi Boha? Pascha je dôkazom lásky Boha k nám! Je to ukončenie otroctva hriechu. Počas paschálnej noci, ktorou je práve noc zo soboty na nedeľu, Boh prichádza ničiť „faraóna,“ t.j. hriech, ktorý sa skrýval v našom srdci. Preto nás Cirkev deň pred touto nocou volá k pôstu, aby sme boli bdeli počas tejto noci. Pôst nám má pomôcť objaviť nášho nepriateľa - démona - ktorý okupoval naše srdce. Kvôli tomu je aj v tejto paschálnej liturgii bohato prestretý stôl Božieho Slova (17 čítaní), lebo skúsenosť Cirkvi je tá, že len s Božím Slovom je možné zvíťaziť nad nepriateľom. Cirkev pri liturgii túto skutočnosť víťazstva nad smrťou zviditeľňuje navonok prezliekaním kňazských rúch z tmavej farby do svetlej. Všetci sme pozvaní nechať si prezliecť svoje srdce do Ježiša Krista. Naše srdce je tým miestom, kde chce Boh uskutočniť svoj Prechod. Človek s novým srdcom, ktoré miluje všetkých rovnako - to je zmena, po ktorej túži svet, naše okolie, naša rodina aj farnosť.

o. Peter Sabol, syncellus

Obrad prezliekania rúch na Veľkú sobotu

Bohoslužby Veľkej soboty obsahujú viacero osobitných prvkov, ktoré nám môžu pomôcť hlbšie preniknúť do sláveného tajomstva Paschy. Jedným z týchto prvkov je obrad prezliekania rúch za spevu refrénu „Vstaň, Bože, a súď zem, lebo všetky národy ti patria ako dedičstvo“ (Ž 81, 8). Tento refrén sa spieva pri liturgii sv. Bazila Veľkého s večierňou pred Evanjeliom namiesto Aleluja. Iste máme živo pred očami, ako počas tohto refrénu, ktorý sa spieva spolu s ostatnými veršami 81. žalmu, sa kňazi, oltár i analoje „prezliekajú“ do bieleho rúcha. A ľud pri tom spolu s kantorom viacrás opakuje: „Vstaň, Bože, a súď zem...“, až kým všetko nie je odeté v bielom. V cirkevnej slovančine text tohto verša znie: „Voskresni, Bóže, sudí zemi...“ a to nám napovedá, prečo v byzantskej tradícii bol ako spev pred Evanjeliom na Veľkú sobotu vybraný práve tento refrén. V samotnom Evanjeliu, ktoré nasleduje (Mt 28,1-20), sa totiž už ohlasuje radostná zvesť o Kristovom vzkriesení.

Celá Veľká sobota je jedným veľkým očakávaním tejto udalosti. Už pri Jeruzalemskej utierni, slávanej v sobotu ráno nachádzame dva prokimeny, ktoré vyjadrujú očakávanie Vzkriesenia: „Vstaň Pane (voskresni, Hóspodi), pomôž nám a vykúp nás, veď si milosrdný“ (Ž 43,26b) a „Povstaň, Pane Bože (voskresni, Hóspodi, Bóže), zdvihni svoju ruku a nezabúdaj na úbohých“ (Ž 9, 33). Toto volanie k Bohu vrcholí v už spomínanom refréne „Vstaň, Bože, a súď zem...“, tesne pred čítaním Evanjelia o Kristovom vzkriesení pri liturgii sv. Bazila s večierňou. Tento spev, toto mohutné volanie celého zhromaždenia je akoby vyjadrením túžby celého stvorenia, „ktoré spoločne vzdychá a zvíja sa v pôrodných bolestiach až doteraz“ (Rim 8,22). A ako hovorí sv. apoštol Pavol, nielen stvorenie, „ale aj my sami, čo máme prvotiny Ducha, aj my vo svojom vnútri vzdycháme a očakávame adoptívne synovstvo, vykúpenie svojho tela“ (Rim 8,23). „Vstaň, Bože!“, „voskresni, Bóže!“, voláme v očakávaní Kristovo vzkriesenia, ktoré je pre nás zárukou adoptívneho synovstva a nášho vykúpenia.

Liturgia umiestňuje toto bytostné volanie ľudstva práve do okamihu, kedy sa celý chrám odieva do bieleho. Aká úžasná pedagogia je v tom ukrytá! Biela farba symbolizuje svetlo, život, vzkriesenie. Podľa Origena, známeho cirkevného otca z 3. storočia, samotná Pascha je prechodom kresťana z tmy do svetla. A modliaci sa kresťan pri speve „Vstaň, Bože, a súď zem...“ vidí práve symbol tohto prechodu: chrám i kňazi sa z tmavých fariieb prezliekajú do bielych rúch. Čím dlhšie sa spieva, tým viac sa v chráme „rozjasňuje“, tým viac bieleho vidno. A nejedná sa pritom o nejaké iné veci, o iné osoby, ktoré veriaci vidí, sú to tí istí kňazi, ten istý oltár, akurát odetí do inej farby, do farby svetla.

Táto zmyslovo vnímateľná skúsenosť, kedy pri speve „Vstaň, Bože, a súď zem...“ sa mení farba toho, čo vidíme, na farbu svetla, života a vzkriesenia, má v sebe ukryté hlbšie posolstvo, do ktorého nás Cirkev uvádza skrze liturgickú pedagogiu byzantskej tradície: Keď budeme volať k Bohu, aby vstal, aby vstal z mŕtvych, a aby nás tak vytrhol z našej situácie smrti, hriechu, smútku alebo bolesti, uvidíme, ako sa mení náš pohľad na svet, na veci i na osoby, ktoré sme predtým videli v tmavých farbách. Cirkev nás takýmto spôsobom pozýva, aby sme sa nebáli volať k Bohu, ktorý skrze Vzkriesenie svojho Syna, Bohočloveka, môže v nás samých uskutočňovať tento prechod, túto Paschu: z tmy do svetla, od hriechu k milosti, zo smrti do života.

A tak symbolika obradu prezliekania rúch na Veľkú sobotu môže byť pre nás odkazom, ktorý nám pomôže žiť Paschu aj v nasledujúce dni, počas celého roka. Veď je toľko situácií, kedy život vnímame iba v temných farbách. No Boh má moc darovať nám iný pohľad, pohľad jasný, pohľad plný svetla a radosti, ktorý je pohľadom Jeho samého. Tento nový pohľad je konkrétnym ovocím Paschy, ovocím Kristovho vzkriesenia v našom živote. Teda, nebojme sa volať k Bohu a prežívať s Ním Paschu počas celého roka, aj vtedy, keď sa už nebudeme pozdravovať slovami „Christos voskrese!“. Lebo ako hovorí Origenes, „skutočný kresťan vždy slávi Paschu, čiže sviatok prechodu, idúc od vecí tohto sveta k Bohu každou svojou myšlienkou, každým svojím slovom a každým svojím skutkom.“ (Origenes, *Contra Celsum* VIII, 22)

Marcel Mojzeš ml.

Výzva

Aj touto cestou sa obraciame na všetkých členov našej farnosti s naliehavou výzvou. Už dlhšiu dobu je naliehavou potrebou obsadenie funkcie kostolníka a ďalšieho kantora. Obidve funkcie sú veľmi potrebné pre normálny chod života v chráme. Mužská ruka je potrebná pri starostlivosti o chrám. Mimoriadne potrebné je aj obsadiť funkciu ďalšieho kantora. Liturgický život v našej farnosti je bohatý a presahuje

možnosti a sily súčasných kantorov, ktorí sa snažia obetavo slúžiť podľa svojich možností, za čo im patrí naša vďaka a uznanie. Osobitne p. doc. Škoviera je mimoriadne vyťažovaný aj vo svojom zamestnaní (učí na dvoch vysokých školách v Bratislave a Trnave). Je potrebné, aby sme si uvedomili, že za týchto okolností vykonáva svoju funkciu často s vypätím všetkých síl a s obťažovaním svojej rodiny, osobitne cez sviatky. Je preto potrebné pomôcť pri kantorovaní cez týždeň, počas sviatkov ako aj aspoň jednu nedeľu v mesiaci. Obraciam sa na Vás týmto otvoreným spôsobom, tak ako je to primerané kresťanskému spoločenstvu. Prosíme, aby sa ozvali tí, ktorí majú predpoklady pre tieto služby a po zvážení a súhlase správcu farnosti sa veľkodušne zapojili do čestnej služby pre chrám na Božiu slávu.

Zo života farnosti

Farská kronika

- Dňa 19.2.2002 zomrel vzácný člen našej farnosti, p. Štefan Čepa, ktorý od roku 1972 obetavo vykonával službu kostolníka v našom chráme. Nedávno sme spolu s ním oslávili jeho vzácne životné jubileum dožitých 80-tín. Pán života si ho teraz povolal k sebe. Rozlúčka s ním sa uskutočnila 22.2.2002 na Ružinovskom cintoríne za účasti o. Sabola, o. Diheneščíka, o. Rosíka, o. Škovieru, o. Janočka a asi 30 našich farníkov. O 17,00 toho istého dňa bola slúžená zádušná sv. liturgia, pri ktorej náš zbor Kyrillomethodeon uctil pamiatku zosnulého zaspievaním Otče náš a So sviatymi upokoj. Vičnaja pamiať, blažennyj pokoj.
- V uplynulom období sa uskutočnili dve stretnutia farskej rady. Stretnutie 23.1.2002 sa venovalo najmä súčasnému stavu vo veci prístavby sakristie a otázkam zabezpečenia dôležitých služieb v chráme: kostolníka, ďalšieho kantora a upratovania. Stretnutie 22.2.2002 bolo venované výlučne prístavbe sakristie a to za účasti spracovateľa štúdie, p. architekta Koleniča. Pán Kolenič prezentoval výsledky doterajšej starostlivo vypracovanej štúdie a v rámci nich rôzne varianty architektonického riešenia. V rámci stretnutia bol prednesený doplnujúci návrh riešenia p. Gojdičom. Na stretnutí sa dohodol ďalší postup, ktorého prvým krokom je oficiálne vyžiadanie stanoviska pamiatkového úradu a iných dotknutých ustanovizní.
- V nadväznosti na dlhodobú potrebu riešiť upratovanie chrámu boli oslovené rodiny našej farnosti, z ktorých sa niektoré podujali zapojiť do pravidelného cyklu. Aj touto cestou im chceme vysloviť úprimné Pán Boh zaplať za ochotu i námahu. V dnešnom nabitom programe každého jedného z nás je takáto služba o to vzácnejšia. Ešte raz vďaka. Rozpis služieb je uvedený na výveske v chodbičke chrámu. Touto cestou vyzývame aj ďalších, aby sa pridali. Osobitne sa obraciam na mladých, aby svoje duchovné zrenie potvrdili aj pri takýchto praktických potrebách. Zvlášť pri veľkých upratovaniach pred väčšími sviatkami je každá ruka potrebná, ako sa to ukázalo aj pred týmito sviatkami.
- Niektorí veriaci našej farnosti sa 14.2.2002 v budove Stavebnej fakulty STU zúčastnili besedy z cyklu „Ja Rusin byľ, jesm i budu“. Besedu viedol o. František Krajňák, správca farnosti v Medzilaborciach. Zbor Kyrillomethodeon sprevádzal besedu svojimi umeleckými vstupmi.
- Na pozvanie o. biskupa Františka Rábeka a vedenia cirkevného gymnázia sv. Cyrila a Metoda v Nitre bola na tejto škole dňa 14.2.2002 pri príležitosti sviatku Usnutia sv. Cyrila odslúžená liturgia sv. Jána Zlatoústeho. Liturgiu slúžil o. Peter Sabol, biskupský vikár spolu s farárom Gréckokatolíckej farnosti v Nitre o. Petrom Karolom, OSBM a ďalšími prítomnými kňazmi. Diakonom bol bohoslovec Marek Vedrna. Pri liturgii poslúžil aj náš chrámový zbor Chrysostomos. Po sv. liturgii nasledovalo stretnutie s milými a pozornými hosťami a pohostenie v prostredí školy.
- Na pozvanie o. Stanislava Vojtka, farára Rímskokatolíckej farnosti v Dúbravke, bola v sobotu 16.2.2002 odslúžená liturgia sv. Jána Zlatoústeho v dúbavskom farskom chráme, taktiež pri príležitosti sviatku Usnutia sv. Cyrila. Hlavným celebrantom i kazateľom bol o. Stanislav Diheneščík. Liturgiu svojím spevom sprevádzal zmiešaný zbor zložený z Lamačsko-dúbavského cirkevného zboru a zboru Chrysostomos. Na záver slávnosti sa prítomným prihovorel p. Peter Fajkus, dlhoročný vedúci a dirigent Lamačsko-dúbavského zboru. Okrem poďakovania za odslúženie liturgie vyjadril vo svojom príhovore svoj krásny vzťah a porozumenie ku gréckokatolíckemu obradu a jeho dejinám ako aj svoje vzácne priateľstvo ku gréckokatolíkom. Tento vzťah on i členovia Lamačsko-dúbavského zboru dokazujú aj prakticky výpomocou pri niektorých slávnostiach v našom chráme i častou spolupracou so

zborom Chrysostomos pri rôznych príležitostiach. Pri tejto príležitosti by sme chceli poďakovať týmto priateľom našej farnosti i obradu za ich vzácne priateľstvo a príklad otvoreného srdca.

- V pondelok, 11.3.2002 v Jezuitskom kostole v Bratislave v tradičnom čase o 20,00 odslúčil pre vysokoškolákov liturgiu sv. Jána Zlatoústeho ako hlavný celebrant i kazateľ o. Cyril Vasiľ, SJ spolu so všetkými našimi kňazmi. Liturgiu sprevádzal svojím spevom zbor Chrysostomos.
- Na podnet p. Heleny Šubjakovej sa 14.3.2002 v dúbavskom farskom chráme uskutočnila nahrávka Akatistu k Presvätej Bohorodičke, ktorá bude k dispozícii na CD. Nahrávku zrealizovali pracovníci Slovenského rozhlasu, spieval Chrysostomos v spolupráci s o. Cyrilom Jančišinom.
- 17.3.2002 sa v Leopoldovskej väznici uskutočnila mimoriadne vzácna a dojímavá slávnosť. Pri príležitosti výročia úmrtia leopoldovského väzňa, bl. Metoda. D. Trčku, z iniciatívy duchovného správcu väznice a na základe súhlasu vedenia väznice bola po mnohých desaťročiach po prvýkrát v priestore tohto väzenia odslúžená sv. liturgia východného obradu. Hlavným celebrantom bol o. generálny vikár prešovskej eparchie Ján Zavacký za hojnej účasti ďalších kňazov. Hlavným kazateľom bol viceprovinciál redemptoristov na Slovensku o. Jozef Jurčenko, CSsR, zástupcom KBS bol o. Cyril Jančišin. Liturgia bola odslúžená v miestnej kultúrnej miestnosti aj za účasti viac ako 30 väzňov, ktorí sa v tomto ťažkom prostredí snažia žiť svoj kontakt s Bohom aj cez účasť na bohoslužbách, ktoré im sprostredkúva duchovná správa. Viacerí z nich pristúpili aj k sv. prijímaniu. Liturgie sa zúčastnili aj kňazi a ďalší zástupcovia našej farnosti vrátane zboru Chrysostomos, ktorý liturgiu sprevádzal liturgickým spevom. Po sv. liturgii sme mohli navštíviť vzácne miesta, na ktorých zosnuli naši noví blahoslavení mučeníci o. biskup Pavol Gojdič a o. Metod D. Trčka, označené pamätnými tabuľami.
- V stredu, 20.3.2002 STV Košice natáčala epizódy zo života Rusínov v Bratislave. V rámci toho aj spevy prednesené zborom Kyryllomethodeon v našom chráme. Nahrávka bude uvedená v rámci Magazínu rusínskeho vysielania dňa 24.4.2002 o 19,00 na STV2. Všetkých srdečne pozývame k sledovaniu tohto magazínu.

Katechézy o žalmoch

Žalmy - aká nádhera je v nich skrytá! Skúsili ste si prečítať pomaly, sústredene aspoň niektorý? Je v nich zachytená múdrosť, viera, chvála Boha, prosby i vďaka. Starozákonné žalmy vytryskli zo srdca ich autorov, z ich najhlbšieho vnútra. Prýšti z nich hlboká pravda! Mnohé obrazy zo žalmov je možné aktualizovať, sprítomniť aj dnes.

Nedávno sa v našej farnosti pod vedením o. Petra Sabola začali realizovať pravidelné katechézy s cieľom hlbšieho poznania žriedla našej kresťanskej nábožnosti, lepšieho vzťahu k Bohu, uvedomenia si Jeho nesmiernej lásky k nám. Vďaka za ďalší rozmer našej viery!

Okrem mnohých živých myšlienok ma v žalmových textoch zaujala skutočnosť, že starozákonné oslavy Boha, zhromaždenia, na ktorých Bohu vzdávali chvály, boli skrásľované spevom za doprovodu hudobných nástrojov. Hudba povznáša ducha, spev je dvojnásobná modlitba. Ak je však sprevádzaný hudobným nástrojom, umocňuje sa duchovný zážitok z takejto modlitby. Povznesenie ľudskej duše k Bohu vyžaduje totiž aj zmyslové vnímanie. Tak ako vnímame vôňu kadidla, ako počúvame zvony, zvolávajúce na liturgiu, tak môžeme odkaz žalmu pre nás, súčasníkov, prežívať intenzívnejšie, keď si ho zaspievame za doprovodu hudobného nástroja. Dnes už nie starozákonnej citary či harfy, ale, povedzme, novodobej gitary...

M.Mojžešová st.

Krížová cesta

Kvetná nedeľa 24.3.2002, chladný marcový podvečer, hukot vetra pomedzi vysokánske stromy na strmom svahu, ktorým pomaly kráča približne tridsať ľudí. Mladších i starších. Starobylé pútnické miesto Marianka neďaleko Bratislavy ponúka nie každodenný duchovný zážitok - možnosť prežiť utrpenie Pána Ježiša Krista počas pobožnosti Krížovej cesty. Pokúsili sa o to viacerí z našej farnosti v predvečer sviatku Zvestovania Presv. Bohorodičke Panne Márii. Krátke meditácie účastníkov pri jednotlivých zastaveniach Krížovej cesty boli intenzívnym zamyslením sa jednak nad bolesťou nášho Pána, jednak nad šancou každého z nás nasledovať Ho.

M. M.